

Wtorek, 25 października 2016 r.

P8_TA(2016)0405

Odpowiedzialność przedsiębiorstw za poważne naruszenia praw człowieka w państwach trzecich

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 25 października 2016 r. w sprawie odpowiedzialności przedsiębiorstw za poważne naruszenia praw człowieka w państwach trzecich (2015/2315(INI))

(2018/C 215/21)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka (PDPC) oraz inne traktaty i dokumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) dotyczące praw człowieka, w szczególności Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych oraz Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, przyjęte w Nowym Jorku w dniu 16 grudnia 1966 r.,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka,
- uwzględniając art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 2, 3, 8, 21 i 23 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),
- uwzględniając art. 81, 82, 83, 114, 208 i 352 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając strategiczne ramy UE dotyczące praw człowieka i demokracji, przyjęte przez Radę do Spraw Zagranicznych w dniu 25 czerwca 2012 r.⁽¹⁾, oraz plan działania UE w dziedzinie praw człowieka i demokracji na lata 2015–2019, przyjęty przez Radę w dniu 20 lipca 2015 r.⁽²⁾,
- uwzględniając wytyczne Unii Europejskiej w sprawie praw człowieka,
- uwzględniając swoje rezolucje w sprawie naruszeń praw człowieka, zasad demokracji i praworządności,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie rocznego sprawozdania dotyczącego praw człowieka i demokracji na świecie za rok 2014 oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie rocznego sprawozdania dotyczącego praw człowieka i demokracji na świecie za rok 2013 oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 października 2013 r. w sprawie korupcji w sektorze publicznym i prywatnym: wpływ na prawa człowieka w krajach trzecich⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 6 lutego 2013 r. w sprawie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw: rozliczalne, przejrzyste i odpowiedzialne zachowanie przedsiębiorstw a trwały wzrost⁽⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 6 lutego 2013 r. w sprawie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw: dbanie o interesy obywateli a droga do trwałego ożywienia gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu⁽⁷⁾,
- uwzględniając rezolucję Rady Praw Człowieka ONZ nr 26/9 z dnia 26 czerwca 2014 r., w której Rada Praw Człowieka ONZ postanowiła ustanowić międzyrządową grupę roboczą o nieograniczonym składzie, której rolą będzie opracowanie prawnie wiążącego międzynarodowego instrumentu w celu uregulowania działalności spółek międzynarodowych i innych przedsiębiorstw w odniesieniu do praw człowieka,

⁽¹⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11855-2012-INIT/pl/pdf>

⁽²⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10897-2015-INIT/pl/pdf>

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0470.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 316 z 30.8.2016, s. 141.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 181 z 19.5.2016, s. 2.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 24 z 22.1.2016, s. 28.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 24 z 22.1.2016, s. 33.

Wtorek, 25 października 2016 r.

- uwzględniając wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka, zmienione wytyczne Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) dotyczące przedsiębiorstw wielonarodowych, wydaną przez Międzynarodową Organizację Pracy (MOP) trójstronną deklarację zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej, ramy działania Międzynarodowej Rady ds. Zintegrowanej Sprawozdawczości (IIRC), dziesięć zasad inicjatywy ONZ Global Compact oraz normę Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej ISO 26000 „Wytyczne w sprawie społecznej odpowiedzialności”, jak również przewodnik użytkownika dla europejskich MŚP dotyczący normy ISO 26000 „Wytyczne dotyczące społecznej odpowiedzialności”, opublikowany przez Europejskie Zrzeszenie Rzemiosła oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw dla Normalizacji,
 - uwzględniając projekt „Realising Long-term Value for Companies and Investors” (Osiąganie wartości w dłuższej perspektywie przez przedsiębiorstwa i inwestorów), realizowany obecnie w ramach inicjatywy ONZ dotyczącej zasad odpowiedzialnego inwestowania (PRI) i inicjatywy Global Compact,
 - uwzględniając zalecenie Rady Europy dla państw członkowskich w sprawie biznesu i praw człowieka, przyjęte w dniu 2 marca 2016 r.,
 - uwzględniając komunikat Komisji w sprawie odnowionej strategii UE na lata 2011–2014 (COM(2011)0681) i zieloną księgę Komisji pt. „Promoting a European framework for corporate social responsibility” (COM(2011)0366) (Propagowanie europejskich ram społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw) oraz zawartą w niej definicję społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, a także komunikaty z 2006 i 2011 r. będące jej kontynuacją,
 - uwzględniając zobowiązania eksterytorialne państw, wynikające z zasad z Maastricht,
 - uwzględniając art. 52 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A8–0243/2016),
- A. mając na uwadze, że UE opiera się na takich wartościach, jak poszanowanie godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność, jak również poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości; mając na uwadze, że działania UE na arenie międzynarodowej (w tym jej polityka handlowa) „oparte są na [tych] zasadach”;
- B. mając na uwadze, że wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka mają zastosowanie do wszystkich państw i do wszystkich przedsiębiorstw, zarówno międzynarodowych, jak i krajowych, niezależnie od ich wielkości, branży, umiejscowienia, struktury własności i struktury organizacyjnej, choć skuteczne mechanizmy kontroli i sankcji pozostają wyzwaniem w światowym wdrażaniu wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka; mając na uwadze, że w rezolucjach z dnia 6 lutego 2013 r. Parlament Europejski zwrócił uwagę na szczególne cechy MŚP, które należy odpowiednio uwzględnić w polityce w dziedzinie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, oraz na potrzebę zapewnienia elastycznego podejścia w dziedzinie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, dostosowanego do ich potencjału;
- C. mając na uwadze inicjatywę ONZ Global Compact⁽¹⁾, obejmującą dziesięć zasad, które przedsiębiorstwa powinny w swojej strefie wpływów przyjąć, wspierać i wcielać w życie jako zbiór podstawowych wartości w obszarach praw człowieka, norm pracy, środowiska naturalnego oraz walki z korupcją, a także mając na uwadze, że przedsiębiorstwa zobowiązują się do przestrzegania tych zasad i włączają je do swoich działań biznesowych na zasadzie dobrowolności;
- D. mając na uwadze, że przedsiębiorstwa należą do grupy najważniejszych podmiotów w globalizacji gospodarki, usługach finansowych i w handlu międzynarodowym oraz są zobowiązane do przestrzegania wszystkich mających zastosowanie przepisów i obowiązujących traktatów międzynarodowych oraz do poszanowania praw człowieka; mając na uwadze, że handel i prawa człowieka mogą się wzajemnie wzmacniać, a środowisko biznesu, zobowiązane do poszanowania praw człowieka, może też odgrywać istotną rolę w stwarzaniu pozytywnych zachęt do promowania praw człowieka, demokracji, norm środowiskowych i społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw;

⁽¹⁾ <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>

Wtorek, 25 października 2016 r.

- E. mając jednak na uwadze, że przedsiębiorstwa te mogą czasem dopuszczać się naruszania praw człowieka lub przyczynić się do tego oraz podważać prawa grup szczególnie wrażliwych, takich jak mniejszości, ludy tubylcze, kobiety i dzieci, lub przyczynić się do problemów dotyczących środowiska naturalnego;
- F. mając na uwadze, że łamanie praw człowieka przez przedsiębiorstwa to problem światowy, a także mając na uwadze, że wszystkie przedsiębiorstwa na świecie mają obowiązek poszanowania praw człowieka, a jednocześnie podstawowym obowiązkiem instytucji europejskich jest wprowadzanie przepisów w dziedzinie odpowiedzialności przedsiębiorstw, które mają związek z UE;
- G. mając na uwadze, że wiele przedsiębiorstw, zarówno europejskich, jak i spoza Europy, prowadzących działalność międzynarodową w państwach trzecich prowadzi liczne interesy w Europie lub ma tu siedzibę, lub też jest własnością przedsiębiorstw europejskich, posiada aktywa lub majątek w Europie lub kontroluje inne przedsiębiorstwa w Europie, bądź też uzyskuje środki inwestycyjne w Europie lub korzysta z usług finansowych świadczonych przez instytucje w Europie; mając na uwadze, że z powodu globalizacji i rozwoju technologicznego przedsiębiorstwa zlecają prowadzenie określonej działalności dostawcom lokalnym lub wykorzystują w swoich łańcuchach dostaw i łańcuchach produkcyjnych towary lub usługi, które zostały wytworzone lub dostarczone przez inne przedsiębiorstwa w wielu różnych krajach i w związku z tym podlegają różnym jurysdykcjom, w których obowiązują różne systemy prawne, poziomy i standardy ochrony praw człowieka i poziomu egzekwowania;
- H. mając na uwadze, że ochrona praw człowieka powinna być priorytetem dla państw członkowskich i samej Unii; mając na uwadze, że UE odegrała wiodącą rolę w negocjowaniu i wdrażaniu szeregu inicjatyw na rzecz globalnej odpowiedzialności, które idą w parze z propagowaniem i przestrzeganiem standardów międzynarodowych; mając na uwadze, że w przypadku naruszania praw człowieka potrzebne są skuteczne środki odwoławcze; mając na uwadze, że zarówno w prawie krajowym, jak i międzynarodowym potrzebny jest system bardziej sprawiedliwych i skuteczniejszych środków odwoławczych, mający zastosowanie do przypadków naruszania praw człowieka, których dopuszczają się przedsiębiorstwa;
- I. mając na uwadze, że wciąż brakuje całościowego globalnego podejścia do kwestii odpowiedzialności przedsiębiorstw za naruszenia praw człowieka; mając na uwadze, że ofiary naruszeń praw człowieka z udziałem przedsiębiorstw międzynarodowych napotykają wiele przeszkód utrudniających im dostęp do środków sądowych, np. przeszkody proceduralne dotyczące dopuszczalności i ujawniania dowodów, często wygórowane koszty postępowania sądowego oraz brak jednoznacznych standardów odpowiedzialności dotyczących udziału przedsiębiorstw w naruszeniach praw człowieka;

Przedsiębiorstwa a prawa człowieka

1. zauważa, że z powodu coraz większej globalizacji oraz umiędzynarodowienia działalności gospodarczej i łańcuchów dostaw rola odgrywana przez przedsiębiorstwa w zapewnianiu poszanowania praw człowieka będzie większa, a międzynarodowe normy i reguły oraz współpraca międzynarodowa będą miały kluczowe znaczenie dla zapobiegania naruszeniu praw człowieka w państwach trzecich; jest głęboko zaniepokojony przypadkami naruszenia praw człowieka w państwach trzecich, w szczególności będącymi konsekwencją decyzji zarządczych podejmowanych w niektórych przedsiębiorstwach i podmiotach gospodarczych UE, a także przez osoby, podmioty niepaństwowe i państwa; przypomina przedsiębiorcom o odpowiedzialności za przestrzeganie praw człowieka w działaniach prowadzonych na całym świecie, niezależnie od tego, gdzie są zlokalizowani ich użytkownicy i czy państwo przyjmujące wypełnia własne zobowiązania w zakresie praw człowieka;
2. zauważa, że szybki postęp technologiczny wymaga pilnej uwagi i odpowiednich ram prawnych;
3. ponownie stwierdza pilną potrzebę działania w sposób ciągły, skuteczny i spójny na wszystkich szczeblach, w tym krajowym, europejskim i międzynarodowym, aby skutecznie i na bieżąco zajmować się przypadkami naruszenia praw człowieka przez przedsiębiorstwa międzynarodowe oraz problemami prawnymi wynikającymi z ekstraterytorialnego wymiaru przedsiębiorstw i ich postępowania oraz powiązaniem z tym brakiem pewności co do tego, kto ponosi odpowiedzialność za naruszenie praw człowieka;

Ramy międzynarodowe

4. z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka oraz wyraża zdecydowane poparcie dla ich wdrażania na całym świecie; podkreśla, że wytyczne te zostały jednogłośnie uzgodnione w ONZ przy pełnym poparciu państw członkowskich UE, MOP i Międzynarodowej Izby Handlowej, w tym przy poparciu dla koncepcji inteligentnego połączenia działań regulacyjnych i dobrowolnych; wzywa przedstawicieli UE do systematycznego odwoływania się do tych wytycznych ONZ oraz innych międzynarodowych standardów społecznej

Wtorek, 25 października 2016 r.

odpowiedzialności przedsiębiorstw w ramach dialogów w zakresie praw człowieka prowadzonych z państwami trzecimi; wzywa ponadto przedsiębiorstwa do wdrażania wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, w tym przez wprowadzenie polityki należytej staranności i mechanizmów ochronnych dotyczących zarządzania ryzykiem, a także przez zapewnienie skutecznych środków odwoławczych na wypadek, gdyby ich działania spowodowały szkodliwe konsekwencje dla praw człowieka lub przyczyniły się do nich;

5. uznaje inicjatywę ONZ Global Compact, normę ISO 26000 dotyczącą odpowiedzialności społecznej, wydaną przez MOP trójstronną deklarację zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej oraz wytyczne OECD dotyczące przedsiębiorstw wielonarodowych za narzędzia, które mogą mobilizować przedsiębiorstwa do wykazywania się odpowiedzialnością w swojej działalności;

Wezwania skierowane do przedsiębiorstw w związku z ich obowiązkiem poszanowania praw człowieka

6. wzywa przedsiębiorstwa, zarówno europejskie, jak i te spoza Europy, by przeprowadzały procedury należytej staranności w dziedzinie praw człowieka i włączały swoje ustalenia do wewnętrznych strategii politycznych i procedur, a także by odpowiednio przydzielały odpowiednie zasoby i kompetencje oraz należycie je wykorzystywały; podkreśla, że wymaga to przydzielenia dostatecznych środków; podkreśla, że przejrzystość i przekazywanie informacji w zakresie środków podejmowanych w celu zapobiegania naruszeniom praw człowieka w państwach trzecich mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia odpowiedniej kontroli demokratycznej i umożliwienia konsumentom podejmowania decyzji w oparciu o fakty;

7. uznaje istotne znaczenie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw oraz z zadowoleniem przyjmuje coraz szersze korzystanie z instrumentów opartych na zasadach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw i dobrowolne podejmowanie zobowiązań przez przedsiębiorstwa; zdecydowanie podkreśla jednak, że poszanowanie praw człowieka jest obowiązkiem moralnym i obowiązkiem prawnym przedsiębiorstw i ich zarządów, niezależnie od tego, gdzie prowadzą działalność, jaka jest ich wielkość i w jakiej branży działają, i powinno zostać uwzględnione w długoterminowej perspektywie gospodarczej; uznaje, że szczegółowe obowiązki prawne przedsiębiorstw powinny być konkretnie dostosowane do ich wielkości i możliwości, oraz że UE i państwa członkowskie powinny realizować cel polegający na osiągnięciu najlepszej ochrony praw człowieka za pomocą najskuteczniejszych środków, a nie tylko wprowadzania nadmiernej ilości formalistycznych przepisów administracyjnych i biurokratycznych;

8. wyraża przekonanie, że należy zadbać o wystarczającą elastyczność przy wdrażaniu wytycznych w zakresie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw z myślą o specyficznych wymaganiach poszczególnych państw członkowskich i regionów, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości małych i średnich przedsiębiorstw; z zadowoleniem przyjmuje czynną współpracę Komisji przy udziale Parlamentu i Rady z innymi podmiotami międzynarodowymi z myślą o osiągnięciu w perspektywie długoterminowej fundamentalnej konwergencji inicjatyw dotyczących społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw oraz doprowadzeniu do wymiany i wspierania dobrych praktyk biznesowych dotyczących społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, a także o propagowaniu wytycznych zapisanych w międzynarodowej normie Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej ISO 26000, by zapewnić na całym świecie jednolitą, spójną i przejrzystą definicję społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw; wzywa Komisję, by skutecznie wspomagała prowadzenie i koordynowanie polityki państw członkowskich, ograniczając tym samym ryzyko dodatkowych kosztów, jakie w wyniku rozbieżnych przepisów mogą ponosić przedsiębiorstwa działające w kilku państwach członkowskich;

9. powtarza, że należy zwrócić uwagę na szczególnie charakter MŚP, które działają głównie na szczeblu lokalnym i regionalnym, w obrębie konkretnych sektorów; uważa zatem, że podstawowe znaczenie ma odpowiednie uwzględnienie – w ramach unijnych strategii politycznych na rzecz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, w tym krajowych planów działania w tej dziedzinie – specyficznych wymogów MŚP, zgodność tych strategii i planów z zasadą „najpierw myśl na małą skalę”, a także uznanie w nich nieformalnego i intuicyjnego podejścia MŚP do społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw; ponownie sprzeciwia się wszelkim inicjatywom, które mogłyby spowodować dodatkowe obciążenia o charakterze administracyjnym lub finansowym dla MŚP, oraz wyraża poparcie dla środków, które umożliwiałyby MŚP prowadzenie działań wspólnych;

10. przypomina, że jeśli stwierdzono, iż przedsiębiorstwa wyrządziły krzywdę osobom lub społecznościom lub przyczyniły się do takiej krzywdy, muszą wziąć na siebie odpowiedzialność moralną, lecz również prawną i zapewnić skuteczny proces naprawienia tej krzywdy w stosunku do tych osób lub społeczności lub uczestniczyć w takim procesie; zauważa, że obejmuje to przywrócenie stanu poprzedniego, odszkodowanie, rehabilitację i zagwarantowanie, że fakt taki się nie powtórzy;

11. z zadowoleniem przyjmuje praktykę włączania odpowiedzialności za przestrzeganie praw człowieka do wiążących wymogów zapisywanych w umowach między przedsiębiorstwami a klientami i dostawcami instytucjonalnymi i prywatnymi; zauważa, że wymogi takie w większości można egzekwować na drodze sądowej;

Wtorek, 25 października 2016 r.

Wezwania skierowane do państw członkowskich w związku z ich obowiązkiem ochrony praw człowieka

12. z dużym zadowoleniem przyjmuje prace przygotowawcze dotyczące wiążącego traktatu ONZ w sprawie biznesu i praw człowieka; wyraża ubolewanie z powodu obstrukcyjnych zachowań w związku z tym procesem oraz wzywa UE i państwa członkowskie konstruktywnego uczestnictwa w tych negocjacjach;

13. przypomina o różnych, lecz wzajemnie uzupełniających się rolach państw i przedsiębiorstw w odniesieniu do ochrony praw człowieka; przypomina, że państwa mają obowiązek w ramach swojej jurysdykcji chronić prawa człowieka, m.in. przed naruszeniem przez przedsiębiorstwa, nawet jeśli prowadzą one działalność w państwach trzecich; z całą stanowczością przypomina, że w przypadkach naruszeń praw człowieka państwa muszą zapewnić ofiarom dostęp do skutecznych środków odwoławczych; przypomina w związku z tym, że poszanowanie praw człowieka przez państwa trzecie, w tym zagwarantowanie skutecznych środków odwoławczych osobom podlegającym ich jurysdykcji, stanowi zasadniczy element stosunków zewnętrznych UE z tymi państwami;

14. apeluje do Komisji i państw członkowskich o zagwarantowanie spójności polityki dotyczącej biznesu i praw człowieka na wszystkich szczeblach: w różnych instytucjach UE, między tymi instytucjami oraz między UE a jej państwami członkowskimi, a zwłaszcza w odniesieniu do polityki handlowej Unii; zwraca się do Komisji i państw członkowskich o wyraźne włączenie wspomnianej powyżej zasady do wszystkich zawieranych przez nie traktatów, zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami w dziedzinie praw człowieka; zauważa, że będzie to wymagało intensywnej współpracy pomiędzy różnymi dyrekcjami generalnymi Komisji a Europejską Służbą Działań Zewnętrznych;

15. wzywa UE, państwa członkowskie, państwa trzecie i wszystkie władze krajowe i międzynarodowe do przyjęcia w trybie pilnym i w jak najszerszym zakresie wiążących instrumentów służących skutecznej ochronie praw człowieka w tej dziedzinie oraz do dopilnowania, aby wszystkie krajowe i międzynarodowe zobowiązania wynikające z wyżej wspomnianych przepisów międzynarodowych były w pełni egzekwowane; wyraża nadzieję, że europejskie wysiłki w zakresie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw mogą stać się przykładem dla innych krajów; jest przekonany, że krajowe banki rozwoju muszą mieć wzorcowy charakter pod względem dającego się zweryfikować przestrzegania praw człowieka;

16. wzywa wszystkie państwa, w tym UE i jej państwa członkowskie, do szybkiego i skrupulatnego wdrożenia wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka we wszystkich obszarach podlegających ich kompetencji, tym przez opracowanie planów działania; ubolewa, że nie wszystkie państwa członkowskie przyjęły deklaracje lub strategie w sprawie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, w których mowa o prawach człowieka, lub opublikowały swoje plany dotyczące biznesu i praw człowieka, chociaż Komisja wydała w 2011 r. komunikat w tej sprawie, i wzywa UE do opublikowania swojego planu; zachęca państwa członkowskie do opracowania lub przeglądu krajowych planów działania zgodnie z wytycznymi grupy roboczej ONZ ds. biznesu i praw człowieka; wzywa do opracowania tych planów w oparciu o wyjściowe oceny identyfikujące luki w prawie, ustanowienie mechanizmów monitorujących wdrażanie i skuteczność tych planów, polityki i praktyki, przy znaczącym udziale zainteresowanych stron;

17. wzywa państwa członkowskie do stanowienia prawa w sposób spójny, całościowy, skuteczny i wiążący, tak aby wywiązywać się z obowiązku zapobiegania naruszeniom praw człowieka przez przedsiębiorstwa działające w jurysdykcji państw członkowskich, prowadzenia dochodzeń w sprawie tych naruszeń, karania ich i zapewnienia zadośćuczynienia za nie, co się tyczy również naruszeń popełnianych w państwach trzecich;

18. wzywa UE i państwa członkowskie do ustanowienia jasnych zasad stanowiących, że przedsiębiorstwa mające siedzibę na ich terytorium lub podlegające ich jurysdykcji muszą przestrzegać praw człowieka we wszystkich swoich działaniach, w każdym kraju i w każdym kontekście prowadzenia działalności oraz w odniesieniu do ich relacji biznesowych, w tym poza UE; uważa, że przedsiębiorstwa, w zależności od ich wielkości i możliwości, w tym banki i inne instytucje finansowe lub kredytowe działające w państwach trzecich, powinny zapewnić sobie systemy służące ocenie ryzyka i minimalizowaniu potencjalnych negatywnych skutków tych aspektów ich działań i łańcuchów wartości, które dotyczą praw człowieka, prawa pracy, ochrony środowiska i kłesk żywiołowych, wzywa państwa członkowskie do przeprowadzania okresowej oceny zasadności takich przepisów i eliminowania ewentualnych niedociągnięć;

19. przypomina, że niedawne zmiany w ustawodawstwie na szczeblu krajowym, takie jak wprowadzenie klauzuli o przejrzystości w łańcuchach dostaw do brytyjskiej ustawy o przeciwdziałaniu współczesnemu niewolnictwu czy projekt francuskiej ustawy o obowiązku dochowania należytej staranności, stanowią istotne kroki w kierunku ustanowienia obowiązku należytej staranności w dziedzinie praw człowieka; przypomina również, że UE podjęła już kroki w tym

Wtorek, 25 października 2016 r.

kierunku (rozporządzenie UE w sprawie drewna, dyrektywa UE w sprawie ujawniania informacji niefinansowych, wnioski Komisji dotyczący rozporządzenia ustanawiającego unijny system certyfikacji własnej w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw odpowiedzialnych importerów cyny, tantalu i wolframu, ich rud oraz złota pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka); wzywa Komisję i państwa członkowskie oraz wszystkie państwa do uwzględnienia tego modelu przy ustanawianiu obowiązku należytej staranności w dziedzinie praw człowieka;

20. podkreśla, że obowiązkowa należyta staranność w dziedzinie praw człowieka powinna obejmować działania wymagane w wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, jak również powinna opierać się na określonych nadrzędnych zasadach odnoszących się do aktywnego identyfikowania zagrożeń dla praw człowieka, sporządzania drobiazgowych i udokumentowanych planów działania służących zapobieganiu tym zagrożeniom i minimalizowaniu ich, właściwego reagowania na ujawnione naruszenia, a także do aspektu przejrzystości; podkreśla, że strategie polityczne powinny uwzględniać wielkość przedsiębiorstw i wynikające z tego możliwości, ze zwróceniem szczególnej uwagi na mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa; ponadto podkreśla, że należy zapewnić konsultacje z właściwymi podmiotami na każdym etapie, jak również dopilnować, aby ujawniono wszystkie istotne informacje dotyczące danego projektu lub danej inwestycji zainteresowanym stronom, których dotyczy projekt lub inwestycja;

21. wzywa wszystkie państwa, w szczególności UE i jej państwa członkowskie, aby nadały priorytetowe znaczenie niezwłocznemu ustanowieniu obowiązku należytej staranności w dziedzinie praw człowieka dla przedsiębiorstw, które są własnością państwa lub są kontrolowane przez państwo, otrzymują istotne wsparcie od agencji państwowych lub instytucji europejskich i korzystają z ich usług, a także dla przedsiębiorstw, które dostarczają towary i świadczą usługi w drodze zamówień publicznych;

22. wzywa UE i jej państwa członkowskie do zwrócenia się do przedsiębiorstw, które w ramach obecnej procedury ustawodawczej wykorzystują surowce lub towary mogące pochodzić z obszarów ogarniętych konfliktami, o ujawnianie źródeł pochodzenia tych materiałów i faktu ich zastosowania poprzez etykietowanie produktów w celu zapewnienia kompletnych informacji dotyczących ich składu i pochodzenia, przez wymaganie od dostawców, zarówno europejskich, jak i pozaeuropejskich, ujawniania tych danych; apeluje o wsparcie dla wprowadzenia obowiązku należytej staranności w odniesieniu do tzw. minerałów z regionów ogarniętych konfliktami dla importerów minerałów i metali cyny, tantalu i wolframu oraz złota, w oparciu o Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności dla odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka; apeluje o to, by rozważyć uwzględnienie w tym procesie kwestii należytej staranności w łańcuchu dostaw;

23. z zadowoleniem odnotowuje, że w wyniku przeglądu obowiązującej dyrektywy o rachunkowości (2014/95/UE) dotyczącej ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności duże spółki oraz grupy kapitałowe będą od 2017 r. miały obowiązek ujawniania informacji o polityce, ryzyku i rezultatach w odniesieniu do poszanowania praw człowieka i powiązanych kwestii; wzywa państwa członkowskie do pełnego wdrożenia zmienionej dyrektywy o rachunkowości w przewidzianym terminie, w tym do stworzenia odpowiednich i skutecznych mechanizmów gwarantujących spełnianie przez przedsiębiorstwa wymogów w zakresie sprawozdawczości; wzywa Komisję do opracowania jasnych wytycznych dla przedsiębiorstw w zakresie nowych wymogów ujawniania informacji niefinansowych; zaleca, aby wytyczne te obejmowały szczegółowe omówienie minimalnych informacji, których ujawnienie jest niezbędne dla dokładnego i całościowego zrozumienia podstawowych zagrożeń dla praw człowieka i oddziaływań na prawa człowieka, które są wynikiem działalności danego przedsiębiorstwa i występują w jego globalnym łańcuchu wartości;

Dostęp do skutecznych środków odwoławczych

24. zachęca Komisję do szczegółowego przeanalizowania, z uwzględnieniem konsultacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, w tym ze społeczeństwem obywatelskim i przedsiębiorstwami, istniejących barier w dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach wnoszonych do sądów państw członkowskich o zarzucane naruszenia praw człowieka popełnione za granicą przez przedsiębiorstwa z siedzibą w UE; domaga się, by analiza ta była ukierunkowana na zidentyfikowanie i propagowanie przyjęcia skutecznych środków służących likwidowaniu lub redukowaniu tych barier;

25. wzywa państwa członkowskie do podjęcia we współpracy z partnerami międzynarodowymi wszelkich właściwych działań w celu dopilnowania, za pomocą środków sądowych, administracyjnych, legislacyjnych lub innych właściwych środków, by w przypadku wystąpienia naruszeń praw człowieka osoby poszkodowane miały dostęp do skutecznych środków odwoławczych, kiedy przedsiębiorstwo z siedzibą w danym państwie posiada lub kontroluje przedsiębiorstwa odpowiedzialne za naruszenia praw człowieka w innych państwach, lub też kieruje takimi przedsiębiorstwami; wzywa wspomniane państwa do poczynienia odpowiednich kroków, aby wyeliminować bariery prawne, praktyczne i inne

Wtorek, 25 października 2016 r.

odnośne bariery, które mogłyby skutkować odmową dostępu do środka odwoławczego, oraz do ustanowienia odpowiednich środków proceduralnych w celu umożliwienia osobom poszkodowanym z państw trzecich dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zarówno na drodze cywilnej, jak i karnej; w związku z tym wzywa państwa do zdjęcia zaślony, jaką jest osobowość prawna, mogącej utrudniać ustalenie, kto jest rzeczywistym właścicielem określonych przedsiębiorstw;

26. wzywa UE i wszystkie państwa, w szczególności państwa członkowskie UE, do eliminowania obciążeń finansowych i proceduralnych w postępowaniu cywilnym; z zadowoleniem przyjmuje zalecenie Komisji 2013/396/UE przyjęte w dniu 11 czerwca 2013 r.⁽¹⁾ i zachęca wszystkie państwa członkowskie do jego wykonania; uważa, że instrument zaoferowany w tym zaleceniu mógłby potencjalnie obniżyć koszty postępowania sądowego ponoszone przez ofiary naruszeń praw człowieka; zachęca do działań prowadzących do tego, by ten rodzaj środka odwoławczego miał zastosowanie do wszystkich ofiar naruszeń praw człowieka, również w państwach trzecich, i apeluje o wspólne standardy umożliwiające stowarzyszeniom przedstawicielskim wnoszenie skarg w imieniu domniemyanych ofiar;

Wezwania skierowane do Komisji

27. zdaje sobie sprawę, że „odpowiedzialność przedsiębiorstw” nie jest kwestią istniejącą autonomicznie, tylko powiązaną z bardzo wieloma różnymi dziedzinami prawnymi i politycznymi;

28. z zadowoleniem przyjmuje niewiążące inicjatywy sektora prywatnego na rzecz odpowiedzialnego zarządzania łańcuchami dostaw wprowadzone przez służby Komisji, lecz podkreśla, że niewiążące inicjatywy sektora prywatnego same w sobie nie są wystarczające; wzywa do pilnego wprowadzenia wiążących i możliwych do egzekwowania przepisów i powiązanych sankcji oraz niezależnych mechanizmów monitorowania;

29. z zadowoleniem przyjmuje nowe rozporządzenie w sprawie ogólnego systemu preferencji taryfowych (GSP+), które weszło w życie dnia 1 stycznia 2014 r.⁽²⁾, ponieważ jest to kluczowy instrument polityki handlowej wspierający prawa człowieka i prawa pracownicze, ochronę środowiska i dobre rządy w krajach rozwijających się, które znajdują się w szczególnie niekorzystnym położeniu; z zadowoleniem przyjmuje zwłaszcza rygorystyczny i systematyczny mechanizm monitorujący GSP+ i apeluje o skoncentrowanie się na skutecznym wdrożeniu na szczeblu krajowym konwencji wymienionych w tej umowie;

30. podkreśla, że UE i jej państwa członkowskie muszą chronić prawa człowieka; zauważa, że umowy handlowe ogólnie mogą przyczyniać się do wzmacniania globalnego, opartego na zasadach systemu handlowego, oraz że działalność handlowa musi iść w parze z określonymi wartościami, co niedawno podkreśliła Komisja w swojej nowej strategii handlowej „Handel z korzyścią dla wszystkich”; przypomina, że potrzebne jest dokonanie oceny możliwego wpływu umów handlowych i inwestycyjnych na prawa człowieka oraz włączenie do nich, na podstawie tej oceny, wszelkich niezbędnych klauzul i gwarancji w zakresie praw człowieka pozwalających ograniczać stwierdzone zagrożenia związane z wpływem na prawa człowieka i przeciwdziałać im; zwraca się do Komisji o pilne poczynienie wszelkich niezbędnych i możliwych kroków, tak aby działać w sposób całościowy i spójny, i zdecydowanie domaga się systematycznego włączania do umów handlowych i inwestycyjnych zasad dotyczących odpowiedzialności przedsiębiorstw za naruszenia praw człowieka, które to zasady należy wdrożyć na szczeblu krajowym, a także odesłać do zasad i wytycznych uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym;

31. wzywa Komisję, aby jak najszybciej przedstawiła wniosek ustawodawczy w sprawie kontroli eksportu produktów podwójnego zastosowania, ponieważ technologie tworzone przez europejskie przedsiębiorstwa w dalszym ciągu powodują łamanie praw człowieka na całym świecie;

32. apeluje o opracowanie spójnego zbioru przepisów, w tym regulujących dostęp do wymiaru sprawiedliwości, kwestie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, prawa właściwego i pomocy prawnej w sprawach transgranicznych dotyczących państw trzecich;

33. zachęca do refleksji nad objęciem zasadami jurysdykcji na mocy rozporządzenia Bruksela I⁽³⁾ pozwanymi z państw trzecich w sprawach przeciwko przedsiębiorstwom mającym wyraźne powiązania z jednym z państw członkowskich – ponieważ mają one tam siedzibę lub prowadzą tam istotną działalność, lub też ich głównym miejscem prowadzenia działalności jest UE – lub przedsiębiorstwom, dla których UE jest istotnym rynkiem zbytu;

⁽¹⁾ Dz.U. L 201 z 26.7.2013, s. 60.

⁽²⁾ <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=URISERV%3A133054>

Wtorek, 25 października 2016 r.

34. wzywa do poprawy dostępu do dowodów przez udoskonalenie procedur ujawniania dowodów;
35. przypomina, że jeśli naruszeń praw człowieka dopuszczają się przedsiębiorstwa, działania mogą wiązać się z osobistą odpowiedzialnością karną, i wzywa do ścigania osób odpowiedzialnych za te przestępstwa na właściwym szczeblu; wzywa państwa członkowskie do usuwania prawnych, proceduralnych i praktycznych przeszkód, które uniemożliwiają organom ścigania prowadzenie dochodzeń i stawianie przed sądem przedsiębiorstw i ich przedstawicieli zaangażowanych w przestępstwa związane z naruszeniami praw człowieka;
36. wzywa Radę i Komisję do działania zgodnie z art. 83 TFUE w celu ustanowienia norm minimalnych odnoszących się do określania przestępstw oraz kar w dziedzinach szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym, dotyczącej poważnych naruszeń praw człowieka w państwach trzecich przez przedsiębiorstwa, wynikających z rodzaju lub skutków tych przestępstw i ze szczególnej potrzeby wspólnego ich zwalczania;
37. podkreśla, że pełne przestrzeganie praw człowieka w łańcuchu produkcyjnym jest kwestią zasadniczą, a nie kwestią, w sprawie której konsument ma wybór; zaleca – w celu budowania większej świadomości producentów i konsumentów – utworzenie na szczeblu UE etykiety zaświadczającej o braku nadużyć, o przyznanie której można byłoby się ubiegać na zasadzie dobrowolnej, która byłaby monitorowana przez niezależny organ działający w oparciu o surowe przepisy, mający uprawnienia do inspekcji i powołany w celu przeprowadzania weryfikacji oraz stwierdzania, że na żadnym etapie łańcucha produkcji danego towaru nie doszło do żadnych nadużyć; uważa, że UE i państwa członkowskie powinny propagować tę etykietę; zaleca, aby produkty opatrzone taką etykietą otrzymywały określone korzyści;
38. stanowczo wzywa Komisję do rozpoczęcia ogólnounijnej kampanii, mającej na celu zaprezentowanie i wypromowanie etykiety „wolny od nadużyć”, zachęcającej europejskich konsumentów do wyboru produktów i firm, które uzyskały tę etykietę, oraz wzywającej wszystkie przedsiębiorstwa do przyjęcia najlepszych praktyk w zakresie poszanowania praw człowieka i w odniesieniu do powiązanych kwestii;
39. zachęca Komisję i państwa członkowskie do składania regularnych sprawozdań z działań podjętych w celu zapewnienia skutecznej ochrony praw człowieka w kontekście działalności gospodarczej, osiągniętych wyników, wciąż istniejących luk w zakresie ochrony i zalecanych przyszłych działań mających na celu wyeliminowanie tych luk;

o

o o

40. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, specjalnemu przedstawicielowi UE ds. praw człowieka oraz Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych.